

Mehmet Davudov
(Mehmet Davut Çağlar)

(Razgrat, 1932 - İstanbul, 1986)

Razgrat'm Ezerce köyünde doğdu. İlk ve ortaokulu köyünde bitirdi. Eski Zağra (Stara Zagora) Türk Öğretmen Okulundan (Türk Pedagoji Mektebinden) mezun olduktan sonra Sofya Üniversitesi'nde yeni açılmış Türkoloji Anabilim Dalında okudu ve 1956 yılında mezun oldu. Razgrat Türk Öğretmen Okuluna (Türk Pedagoji Mektebine) tayini çıktı. Birkaç yıl bu okulda Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği yaptı.

Öğretmen Okulları kapatılınca Mehmet Davut baştan öğrenci yurtlannda eğitimci olarak çalıştı,

sonralan da çeşitli fabrikalarda ailesinin ekmeğini sağlamak mecburiyetinde kaldı. 1968 tarihinde Türkiye ile Bulgaristan arasında imzalanan anlaşmadan yararlanarak serbest göçmen olarak Türkiye'ye geldi. İstanbul'da lise öğretmenliği yaptı. 1986 yılında vefat etti.

Öğrencilik yıllarında sanat ve edebiyatla ilgilendi. Zamanla şiir alanında ustalaştı. Şiirlerinden bir bölümü 1966'da "Demette Bir Çiçek" başlıklı şiir kitabında toplandı.

ŞİİRLER

DELİORMAN'A SUNU

(*Balkan Türklerinin Sesi, Sayt-6,1991, s/; 25*)

Yalnızlığımın yolculuk ederim yollarında
Nereye varsam
Renklerin yeşilinde, şansında, allarında
Bir ısı duyarım, bir yakınlık
Ve her zaman yalnızlığımın bile
Ruhumu okşar yaşam dolu havan
Öyle levent levent,
Öyle ılık ılık... Yeşerir, bir yeşeriverir
Başucumda uzanan dal uçları Ve
ıhlamur ve iğde kokusu saçan Batan
güneşle aydınlanan akşamların Dağını
uyanık bulurum sabah sabah Yayları
uyanık bulurum Ve şarkısını dinlerim
meşe yapraklarının -Kâh sevda dolu, kâh
yanık, Çehrene alı seren ellerin
Muhabbeti var sevgimde....

GEÇENİN ŞİİRİ

(*Mehmet Çavuş, Antoloji, 1988, sf; 212*)

Bir rastlantının içimde etkisi değil de
Kalbimde ışıyan gecenin mehtabı mu bu?
Şeklini yitirdiği anda odamın gölgesi Bir
şiir kıpırtısı mı gözlerimi açan?

Uyanıklığımda da huzursuz yatağında
Uykusuzluktan kurtulmadı gözkapakları
Sesim de tıkanmadı soğuktan... Ne yaz
sıcaklarının etkisi vardı onlarda Ne de kış
soğuklarının dondurucu yeli...

Uyandım bu gece de, uyandım amma
İçimdeki şiirimi bulacağım dipdiri -Feryat
edenlerin şarkısıyla beraber-Uyandıran
düşüncelerim mi acaba? Bir türlü
çözemediğim uykusuzluğun Çağışlarıyla
dolu bilmecesini Yazı defterime
çözüvermiş gecenin şiiri.

Hüsmen İsmailov

(Şumnu, 1933)

Şumnu'da doğdu. İlkokul ve rüştiyeyi Şumnu'da bitirdi ve "Kolarovgrat Savaşı" (Şumnu Savaşı) il gazetesinde çalıştı. Sonra da yıllarca Sofya'da "Teni Işık" gazetesinin "Ekonomi" şubesinin yönetmenliğini yaptı. Totaliter rejim yöneticileri, Bulgarlaştırma sürecini kendi istedikleri bir şekilde Bulgarlara yansıtmak için 1985'te Hüsmen İsmailov'u Bulgarca çıkan ve okuyucusu çok olan "Veçerni Novini" (Akşam Haberleri) ga-

zetesine atadı. İsmailov da istenilen ruhta bazı yazılar yazdı.

Sanata biraz geç başladı, ilk hikâyesi 1956'da basıldı. "Çapkın Aşık" başlığını taşıyordu. Nesir alanında başka yazılar yazmışsa da, Hüsmen İsmail bir hikayeci olarak bilinmektedir. İşlediği konular, esas olarak, aile hayatıyla ilgilidir. Azerbaycan Türkçesinden birçok aktarmaları da vardır.

Hikâyeler:

MÜKAFAT

(*Hikâyeler, 1960-1961, sf; 26-29*)

İdrizof, dün elli yaşını doldurdu. Heyecandan mı ne, bu gece gözlerini uyku tutmadı. Günün vakaları bir türlü gözünün önünden gitmiyor, ümit etmediği hadisenin sevinci aklından çıkmıyordu. Karısı yanında sakin sakin uyurken, yandaki küçük yataktan mini mini torununun muntazam nefesi gelirken vakayı tekrar tekrar yaşıyordu. Gece de öyle uzundu ki...

Ortalık aydınlanınca kalktı. Evden çıktı. Ve köyün ortasından parka doğru ağır ağır yürüdü.

Dalgındı. Elinden giden gençliğine mi yas tutuyordu. Fakat, insan ne yapmalı ki, zaman payına

düşeni alıyor. Vermemek kabil mi? Sanki dündü... Güçlü kuvvetli, gür siyah saçlı, cazip yüzlü yaman bir gençti. Şimdi ise, arka tarafı seyrek saçlarla kaplı yusuvarlak çıplak başı soğuk soğuk parlıyordu. Geniş alnında birtakım yorgun çizgiler belirmişti. O heybetli vücut sanki biraz çökmüştü. Hareketleri bile bir zamanki gibi çevik değildi. Yalnız o zeytin gözlerin ışıltısı, hızı kaybolmamıştı.

Bahçede ilk peykelerden birine oturdu. Sessizliği, hafif rüzgârdan hışıltılar çıkaran ağaçların dallan arasında cıvıldaşan kuşlar bozuyordu. Tabiat arasında bulunmak onu her zaman avut-

muştı. Lakin, şimdi neden kuşların çeşitli şarkılarına bile kulak asılmıyordu! Düşüncelerinde dünkü gün olup bitenler birbirine karışıyordu. Bu ona bir rüya gibi geliyordu. Ne büyük saadetti. Alalâde bir köy muallimine bu kadar bir hürmet, saygı, görülüş şey değildi. Bu kadar büyük bir mükafata, şerefe lâyık insan mıydı? Uyku mu bu yoksa, rüya mı? Bir taraftan kalbi kanatlanıyor, diğer taraftan ise, izah edemediği ince bir telâş onu sıkıyordu? Bu iki his beyninde gittikçe genişliyor, keskin bir mücadele doğruyordu. Öyle mutantan törene lüzum var mıydı? Rayondan bütün meslekdaşları gelmişti. Haydi diyelim onların birçoğu onun eseriymiş. Sayıp gelmişler. Ya koskoca bir partiya sancak komitesi sekretarının kalkıp da buraya gelmesi! Sonra o pırıl pırıl şılayan orden! Ellisini doldurmuştu. Bundan o tozunu köyün istikbali genç nesle hasretmişti. Fakat, bu bir vatan borcuydu. Bu senelerin her günü bir sayfaydı, her sayfa eliyle sabırla yazılmıştı. O bunu pek tabii olarak yapmıştı.

Göğüs geçirerek başını kaldırdı. Bahçenin taze güzel kokulu renk renk çiçeklerine bir göz attı. Sonra istemeyerekten bakışlarını köyün alt mahallesine çevirdi. Her vakit zihninde eskiyi ve birçok hatıraları uyandıran bir viranelik bu defa da gözüne ilişti. Mazi, yosunlu kara kiremitli camiye bitişik mektebin alçak, nemli, karanlık odaları gözünün önünde canlanıyordu. Vaktiyle sadece kendi rahatını düşünen Kerim hocayla olan mücadelelerini, köylüleri nasıl kendisine celbettiğini hatırlıyordu....

İdrizof, kafasından eski hatıraları kovmak istercesine başını elleri arasından ayırdı. Mütemadiyen uzaklara bakan gözlerinde, böyle fevkalade bir günde karanlık geçmişi hatırlamak da ne oluyor sanki, diye bir ifade okunuyordu. Zira, köyde herşey değişmişti. Evet, o, hocayla mücadelede galip gelmişti. Fakat, mücadele sona ermiş miydi? Hayır! Şimdi İdrizof'un düşünceleri mektebe aktarılmıştı. Sevimli talebeler bir bir gözü önünde sıralanıyordu, her çocuğu memleketin, halini bilecek, ona hizmet etmeğe muktedir bir vatanadaş haline getirmeye çalışıyordu. Hele Remzi ile ne kadar üzülmüştü. Bu çocuğun türlü şımarıklıkları, ahlâksızlıkları vardı. Kâh arkadaşlarıyla kavga edip doğuşuyor, kâh zayıf numara alıyordu. Onu yola sokacağına emindi. Zira ağaç fidanken eğilir. Geçirdiği mücadeleler, vak-

tinden evvel saçlarını ağartmaya muvaffak olan fırınalar kendisini çocuklara daha fazla yaklaştırmıştı. İnsan kendini çocuklara sevdirmek şartıyla çocuklara ne ister de yaptırmazdı? Fikrini çocuklara anlatmak için çocuk, oyunlarda talebelerle beraber oluyordu. Kardeş geçiniyor, bütün kalbini onlara veriyordu. Zira, yalnız muhabbetle öğretilen şeylerin zihinlerde yer yaptığını anlamıştı. Ders verirken henüz uyanmamış körpe dimağların seviyesine iner, öğretmek istediği şeyi temiz bir şekilde izah ederdi. Hiçbir şey bilmiyormuş gibi, talebelerle beraber öğrenmek tadını duyuyordu. Bir hâdisenin hakikatini tecrübe ile desteklemeden ona inanmalarını istemiyordu. Her zaman ilmî hakikat ile dinî "hakikat" arasındaki farkı gösteriyordu. Maksudu çocuğa dünyayı kendi gözüyle görmeğe alıştırmaktı.

Sokakta gezintiler sıklaşıyordu. Yorulmuştu. İçini yoran düşüncelerden kurtulup rahatlaşmak lüzumunu hissediyordu. Hayatında sıkıntılı, endişeli anlan oldu mu, bir an evvel mektebe gelmeye bakardı. Nedense bütün telaş ve endişeleri mektebe gelince erirdi.

Geniş bir nefes alarak kalktı. Ellerini arkasına bağlayarak ağır ağır yürüdü. Mektebe yollandı mı böyle yürümek kendisine âdeti zevk veriyordu. Köylüler bile daha uzaktan onu yürüyüşünden tanıyorlardı.

İki katlı, dışı henüz sıvanmamış mektebin büyük pencereleri ufuğa kadar semanın maviliği altında yıkanan buğday bloklarına açılıyordu. Mektebe geldi mi baştan sınıf odalarına bir göz atmak âdetiydi.

Büyük ve temiz sınıf odalarından birinin kapısını araladı. Güneşin beyaz şuaları duvara büyük bir harita üzerine yandan düşüyor, masa ve rahleler üstüne kayıyordu. Rahlelerin birinde küçük yüzlü, sivri çeneli bir talebe oturuyordu. İdrizof içeri girince, hürmetkar bir tavırla ayağa kalkmıştı. Çocuğun halinde bir tuhafılık vardı. Büyük, boncuk gibi kara gözlerini muallime dikmiş duruyordu.

İdrizof hararetli bir sesle hemen sordu:

- Nöbetçi misin, oğlum?

- Değilim, muallim yoldaş!

- O halde neden bu kadar erken geldin evlâdım? Annene biraz yardım etsen ne olurdu.

Ayakta duran çocuk hâlâ muallimin yüzüne şaşkın şaşkın bakıyordu. Zeki, fakat sınıfta her mü-

nasebetsizlikte parmağı bulunan ve zevzekliğiyle herkesin dikkatini çeken Remzi'nin güzel yüzü şimdi neden renkten renge giriyordu? Bu hali İdrizof'u düşündürdü. Sabah ders başlamazdan önce mektepte bir âdet vardı. Hademe sınıf odalarını akşamdan süpürür toz kalkar. O talebelere tozu silmeyi öğretmişti. Biraz erken gelen nöbetçi talebe temiz bezle rahleleri hafifçe silerdi. Bu, talebeler için âdeta bir eğlence olmuştu. Fakat, Remzi nöbetçi olmadığını söyledi. Şu halde niçin gelmişti erkenden? Bunun elbet bir sebebi vardı.

- Ne oldu, oğlum? Yoksa, bana söyleyecek bir şeyin mi var?

Talebe yerinde donmuş gibi duruyordu, dudaklarını tereddütle aralıyor, fakat bir türlü cevap veremiyordu. Gözlerindeki parıltıdan müthiş bir mücadelenin tereddütleri okunuyordu.

- Sıkılma çocuğum, söyle bakalım ne var? Çocuk bir iki defa yutkunduktan sonra ni hayet titrek bir sesle:

- Sizden af dilemeye geldim, muallim yol daş, diyebildi.

İzdirof tatlı bir tebessümle, talebesini süzüyordu. İçinden "şeytanın aklına kimbilir ne esti, yine bir yaramazlık düşünmüştür" diye hüküm yürütüyordu.

Remzi:

- Sizin önünüzde suçluyum... diyerek yine sustu. Yüzü kulaklarına kadar kor gibi kızarmıştı.

İçeride kısa bir sükût hüküm sürdü. Bir an muallim İdrizof her zamanki gibi sakin sesiyle devam etti:

SAADET

(Nimetullah Hafız, Cilt-1, sf; 192-196)

Çarşının تنها meydanından geçiyordu. Kestane rengi perçemi kırılmış bir kanat gibi alnına düşmüştü. Haline etrafla alâkasını kesmiş bir insan durgunluğu çökmüş, gözlerinin eski neşesi sönmüştü. Nedense doğup büyüdüğü şehrin herşeyinden bu kadar soğmuştu. Halbuki bir çarşıda, güzel hâtıralarla dolu, tatlı şirin bir hayat sürmüştü. Şimdi bunların hepsi silinmişti. İçini içinden büyük bir boşluk sardığını hissediyordu. Tabiatı hiçbir zaman bu kadar ruhsuz hayatı bu kadar ümitsiz kalmamıştı. Kafasında karanlık düşünceler filiz veriyordu. Memleketin en تنها köşesine gitmek, temiz ve yepyeni bir hayat, yuva

- Öyleyse suçunu söyle bakayım yavrum, o zaman rahatlaşırsm.

Bu sözler çocuğa emniyet vermişti. Sıkıntıdan biraz kurtulmuş gibiydi. Dudakları titriyordu. Müsterih bir sesle cevap verdi:

- Dünkü tören beni çok düşündürdü. Ar kadaşlarımın hepsi neşeyle etrafınıza toplanıyor, size çiçek sunup ellerinizi sıkıyorken, ben salonun bir köşesinde büzülüp kaldım. Önünüze gelip elinizi ne yüzle sıkacağımı bilemiyordum. Çünkü yaramazlık yapan, zayıf numaralar alan ve yalan söyleyen ben, sizi neyimle şereflendirebilirdim. Doğrusu, neşenizi bozmak istemedim, acıyla saldandan çıktım. Bu, dünden beri içimi bir kurt gibi kemirdi. Mektebe erken geldiğinizi biliyorum. Artık her hususta örneklik bir talebe olacağıma önünüzde söz veriyorum.

Bu sözler karşısında muallimin gözleri yaşla doldu. Heyecandan kendini tutamamıştı. İçine sanki güneş girmişti. Şimdi gözleri sevinçle yanıyor, kalbi hopluyordu. Sarfettiği emek ve gayretin mükâfatına büyük bir çılgınlıkla seviniyordu. Her zaman başarı olarak sırf kendi gayretiyle ulaştığı muvaffakiyeti kabul ediyordu. Bu hakiki bir saadet, büyük bir mükâfatti. Bu saadet gününü görmek için ne tatlı ne mahir bir gayretle çalışmıştı. Dersleri bu küçük ruhta şimdiden çiçek açıyordu. Coşkunlukla çocuğun omuzlarını elleri arasına aldı. Sonra eğildi ve muhabbetle onu alnından öptü:

- Bu sözleri ağzından işitmem beni çok memnun etti çocuğum, dedi. Seni affediyorum.

kurmak... Bu, elbette acı idi. Ama ne çare, tanıdıkların önüne çıkacak yüzü yoktu ki. Ar kadaşlarından hemen hemen kaçıyor.

Düşüncelerine dalmış yürürken arkasından birdenbire bir ses geldi.

- Nihat!... Nihat!...

Haykıran sesi tanıdık gibi geliyordu. Ama kim olduğunu birden farkedemedi. Adımlarını sıkılaştırdı fakat ses ardını bırakmıyor, kendisine yaklaşıyordu. Kimdi acaba? Tereddütle sesin geldiği tarafa çevirdi başını. Haykıranca ona doğru tanıdık bir erkek koşuyordu. Biraz daha yaklaşıncı tanıdı. Hüseyin'di. "Adam sen de, neden bu çarşıdan

geçmem lâzımdı" diye mırıldanarak durdu.

Hüseyin yanına gelince gülümsemeye gayret gösterdiği halde yüzüne ne bir hayret ve ne de bir sevinç alâmeti belirdi. Hareketsiz bir tavırla elini sıktı.

Hüseyin sokuldu ve:

- Anlıyorum, dedi, benden kaçıyorsun. Kaç tır işte bile aradım seni yok dediler. Geçen gün size gittim, haykırdım haykırdım... Kendini çok öz letiyorsun azizim, neden seslenmiyorsun?

Nihat, arkadaşının yüzüne bakmaktan göz-göze gelmekten çekinerek:

- Hayır arkadaş, dedi. Biraz rahatsızım da...

- Zannettiğimden ziyade rahatsızsım, görüyorum azizim. Neden bu kadar...

- !?!

Dalgın bir düşünce içinde susuyordu. Hüseyin de susup kaldı. Daha doğrusu şaşırılmıştı, arkadaşının kıyafeti tutumları pek değişmişti. Yüzü yorgun ve üzgündü. Hele birkaç defa derin derin içini çektiğini görünce fazla endişelendi. Nihat'a ne olmuştu? Arkadaşını ilk defa böyle görüyordu. Son günlerde hakkında öğrendiği bazı şeyleri, acı bir hakikatin gözlediğine şimdi hüküm veriyordu. Evet, bu anda ona her zamankinden daha fazla sokulup daha yakın yardım göstermeliydi. Bir kolunu tutarak:

- Neden yol ortasında duruyoruz dedi. Yürü, bize gidelim, akşam yemeğini beraber yiyelim, ko nuşur dertleşiriz çoktan beri görüşmedik.

Sonra koluna girdi. Nihat'ın yalnız kalabilmek için gösterdiği bahaneleri boşa çıkararak, bırakmadı. Yürüdüler.

Etraf kararmaya başlamış lâkin henüz sokak lâmbaları yanmamıştı. Havada can sıkıcı bir ağırlık vardı. Alçalmış bulutlardan neredeyse yağmur dökülecekti. Pazar sokağından endüstri merkezinin mesken bloklarına doğru yürüyorlardı.

Hüseyin:

- Demin, biraz rahatsızım demiştin arkadaş. Hasta mısın yoksa? Yorgun görünüyorsun.

Nihat'ın yüzü birden bire değişip kızardı. Arkadaşına nasıl cevap vereceğini bilmiyordu.

- Söyle nen var arkadaş? Senin kederin benim de sayılmaz mı?

Ağır bir tavırla:

- Hastadan da beterim, dedi. İçimde herşey söndü...

Kafasında son günlerde geçirdiği o batası çirkin maceralara dair hâtıraları tekrar canlanmaya başlamıştı. Tekrar göğüs geçirdi. Solgun yanaklarında bir yanma hissediyordu. Yumruklarını sıkmış bir halde, sanki küfür yağdıracak gibi bir tavır takınmıştı. Fakat söyleyecek kelime bulamadığından mı neden susuyordu?

Arkadaşının bulanık düşünceler içinde ezildiğini hissediyordu. Hüseyin kendisini teselli etmeye çalıştı:

- Bir münasebetsizlik etmişsin değil mi? Bunun tamiri bari kimbilir ne değil, haydi sal kendini.

- Saadetten mahrum bir hayat, kanatsız bir şahinden farksızmış.

- Nihat, bunlar insan başına gelen şeylerdir. Yanlış hareket işlemedik insan da var mıdır, azizim?

- Hayır, bu yanlış hareket filân değil de büyük bir cinayet. Kurduğun yuvayı tekmeleyip yıkmak. Bu, büyük bir alçaklık. Ne kadar küçük düştüm. Karımın karşısına çıkacak yüzüm de kalmadı.

Son sözlerini basa basa söyleyip durdu. İçinde iki kuvvetli his duyuyordu: Karısı Ayten'e karşı coşkun bir sevgi, bağlılık, aklına giren kadın önünde utanma büyük bir utanma...

Arkadaşından teselli bulur gibi olmuştu. Kaç gündür eşten dosttan uzak kaçtığıнын ne kadar bir budalalık olduğunu anlıyordu. Dertleşmeye, başından geçenleri susamışçasına dökmeye başladı:

- Aileme karşı büyük hakaret, çok büyük hakaret işledim arkadaş. Nasıl oldu, ben de anlayamadım.

Onunla, bir şen gecede tanıştık. Hürmetkar tavrı dikkatimi çekmişti. Her hususta malûmat sahibi olan ve doğru hükümler veren bu kadının hayat tecrübesi kollektifte ona gösterilen saygı beni hayrette bırakıyordu. Hele herkese söylemesi lâzım gelen kelimeleri bulmaktaki büyük mahareti, cemiyetteki atılganlığı ve mert oluşu, bende ona karşı derin bir sempati doğurdu. Hayatımda mevcut zannettiğim bazı boşlukları tamamlayacak vasıflan ondan bulur gibi olmuştum.

Kendisine yakınlık göstermeye başladığım, ilk

günlerde, benimle yalnız karşılaşmaktan âdeta kaçmıyordu. Bense onun peşine düşmüştüm, onu rahat bırakmıyordum. Bir gün bana: Bak beri Remzi, dedi, yine sözlerime gücenme, ileride önümüze çıkacak şeyleri şimdi açıkça konuşmaktan çekinmemeliyiz. Çünkü bütün yakınlaşmalar yalancıdır. Hayat bu, herşey mümkün. Sizin gül gibi karınız, evlâdınız var. Yuvanızı asla bozmak istemem. Sonra seninle hayatımı yeniden karartmaktan korkuyorum. Zira kanndan ayrılmana hiçbir sebep göremiyorum. Yarın benle de böyle yapmayacağımı nereden bileyim?"

Israr etmeye devam ettim? Bütün tereddütlerimi bir yana bıraktım. Çıplak ruhumu onun önüne serdim. Hesabını göremediğim düşüncelerimin akıntısına kapılıp gittim. Başı gülmemiş bir kadının teskin edilmemiş ihtiraslarının zevki peşinde koşmaya başladım. Günler geçtikçe ailemden soğuyor, kopuyordum. Şefkiye'den olan müspet vasıfların karımda yaratılmasının ve böylelikle boşlukları doldurmaya beceremedim. Daha doğrusu bunu yapmaktan aklımdan bile geçmemişti. O bir esnaf kızının umum kültürünü, hayati görüşlerini yükseltmek uğurunda hemen hemen birşey yapmadım. Eve kapanıp oturmasına, bensiz mahallede bir toplantıya bile gitmesini iyi görmeyen de bendim. Onu seviyordum, aşım kıskanıyordum.

Hareketimin zararlı olduğunu, beni geriye götürdüğünü karanlık bir şekilde seziyor ve içimi gündün güne büyüyen bir endişenin kapladığını hissetiyordum. Nasihat verenlere bir düşman gözüyle bakıyor, hattâ bazen arkadaşlarımı gücendiriyordum...

Bunları dinlerken Hüseyin'in hafızasında, komşu kızı olan Şefkiye hakkında bildiği şeyler canlanıyordu. Bir fakir kızydı. Henüz 17 yaşında iken kırka yakın bir zengine verilmişti. Daha sonra zenginin elinden tabakhane alınıp millileştirilince kocası kahrından ölmüştü. Bu darbeden sonra ebeveynlerinin yanma dönmek istememişti. Zira gençliğine kıyan onlardı...

Nihat konuşmayı kesmişti. Neşesi kaçan Hüseyin sordu:

- Peki, sonra ne oldu.

- Anlıyordum Şefkiye'nin bende gözü yoktu.

Bir tornacıyı beğendiğini işitiyordum. Ama hislerimin tesiri altında yine de inanmıyordum. Bir

akşam, bana bütün çıplaklığımın açıklanmasına yardım etti. Parkta kendi başıma gidiyordum, çağlayan kenarındaki yeşillikte iki çift sarmaş dolaş olmuştum. Tanıdım, Şefkiye ile sevgilisiydi. böyle bir hal karşısında hırçmlaşıp büyük bir delilik edeceğimi sanıyordum. Tam ne oldu bilmem, bu anda aklımı birşey kurcaladı. "Delilik etme! Sonra ne hakla?... Gönül kimi severse!..." İçim öyle bulandı. Ne kadar aciz olduğumu anlamıştım. Döndüm. Bir daha görüşmedik. Şefkiye sevdiği adamla evlendi. Bütün irademe rağmen birşey görmüyor, içkiyle herşeyi unutmaya çalışıyordum. O gece eve yine kör kütük dönmüştüm. Lâkin evi kuşu uçmuş sessiz, garip bir yuva gibi buldum. Akşamleyin görmemiştim, sabahleyin okudum. Ayten, masa üstüne bıraktığı bir pusulaya şunları yazmıştı: "Senden korktuğum için kararımı yüzüne karşı söylemedim. Bu manasız hayata daha fazla tahammül edecek kuvvetim kalmadı. Anamın yanına gidiyorum. Fakat şuna emin olmalısın ki, senden uzaklaşıp herhangi bir erkekle yaşayacak değilim."

Bakışlarını biran için Hüseyin'in gözlerinde unutmuştu. Hakikat işte bu demek istiyordu.

Ailesinden söz açılınca minimini kızı gözünde büyüyordu. Vücudunu dayanılmaz bir sıkıntı kaplıyordu. Saadetini yine fısıldıyordu. O ise, başını eğmiş, garip hisler içinde kendi kalbi ile dertleşerek kaldırımında yürüyordu: Ayten'in neyi noksandı iyi kalpliydi, güzeldi. Bir köy iktisadiyatı sergisinde görüşmüşlerdi. Hasretine dayanamayıp, beşinci ayında evlendiler. Bütün ev şenlendi. Neclâları doğunca da birbirlerine hepten bağlandılar. Ayten'den uzak bulunduğu anlarda onu aklından çıkarmıyordu. Planları büyüktü. Necla'yı, çocuk bahçesine verecekler. Ayten dokumacı olacaktı. O, mobilya fabrikasında çalışıyordu. Yakında seh ustası olacaktı. Fakat ne oldu? Herşey yıkılıp gitmişti.

Nefes almasına mâni olan sıkıntı arttıkça artıyordu. Şimdi Ayten'in karşısına çıkıp da af dilerdi? Bakalım kalbinin kapıları onun için kapanmış mıydı? Böyle düşünceler içinde Aytenlere birkaçtır yaklaşır, kararından vazgeçip geri dönüyordu. Nihayet bütün iradesini topladı. Etrafına bakındı, nedense kendi kendine ürktü. Kafasını saran bulutlar açılır gibi olmuştu.

Ayak sesleri duyunca yüzünü kapıya doğru çevirdi. Komşulara geçmiş annesi ile Neclası mı geliyordu? Biraz bekledi. Lâkin ses filan yoktu. Şu halde gelen kimdi? Parmakları ucuna basarak kapı camından baktı ve birdenbire ürperdi. Tekrar parmakları ucuna bastı. Nihat'ın geldiğini görünce endişelendi:

- Niçin geliyor, bunca ayrılıktan sonra niçin...

Nihat başını eğmiş, ağır adımlarla karşığı odaya girmişti. Sonra kendisini masa yanındaki iskemlelerden birine bıraktı. Bir elini alnına dayadı ve öyle kaldı.

Ayten, alev alev yanan bakışları ile kocasını seyrediyor, ne yapacağını bilmiyordu.

Nihat, ise hâlâ yerinde donmuş gibi duruyordu. Neden sonra başını hafif bir hareketle biraz yukarı kaldırdı.

Hayret edilecek şey. Kocasının yüzünde bir başkalık, evet bir keder vardı. Gözleri, büyük bir endişe içinde büyüyor, etrafa yardım arar gibi bakıyordu. Ateş fıskıran o gözlerin alevi ne kadar da sönmüştü. Bu bakışların altında ezildiğini hisseden Ayten, kocasını şefte olarak böyle görüyordu. Gençin kalbi, göklerde uçan bir kuş gibi çırpınmaya başladı. Bu anda sanki herşeyi unuttu: Nefret, acı... Ve bir sıçrayışta odadan çıktı.

Nihat, mahcup bakışlarını kapıda beliren karısına çevirdi. Gözlerinde, yerinden fırlayarak boynuna sarılmak ve onu hıçkırma hıçkırma ağlayarak öpmek hissini veren bir parıltı belirmişti. Evvelâ, iki çift göz birbirine dalgın dalgın bakıp kaldı. Nihat'ın yüzü samimi bir tebessüm akıntısı ile yanıyor, dudakları birşey söylemek ister gibi titriyordu. Ayten acele tuttu. Şefkatle titreyen bir sesle sordu:

- Ne oldu Nihat, niçin geldin?

Erkek biraz tereddütten sonra ellerini karısına uzatarak ayağa kalktı. Ayten birden geri çekildi. Nihat'ın gözleri doldu. Gözyaşlarını göstermemek için başını yana çevirdi. Merhamet hisleri kabarmıştı. Daha fazla dayanamadı ve Nihat'a sokuldu. Nihat, büyük bir çılgınlıkla Ayten'in omuzlarını kavradı, sıcak ellerini avuçlayarak, onları boynuna sardı. Ayten kocasının bu hareketine, esef ıstırap ve ebediyen kaybettiği desteğini bulmak arzusu seziyordu. Ona biraz daha sokuldu. Sonra omuzuna yaslandı. Geri dönen saadetinin neşesi içinde gözlerim yumdu. Ve sanki bitirilmemiş bir konuşmayı tamamlarmış gibi yarı açık dudaklarının arasından birkaç kelime döküldü:

Artık aşkımız, hiçbir zaman gölgelenmesin. Talih bizi birbirimizden ayırmasın...

Kâzım Memişev
(Eskicuma -1933)

Eski Cuma'nın Buynova köyünde doğdu. İlk öğretimini köyünde, liseyi de Şumnu'da bitirdi. 1958 yılında Sofya Üniversitesinin Türkoloji Bölümünden mezun oldu. 33 yıl gazetecilik yaptı. "Halk Gençliği", "Yeni Işık", "Yeni Işık.- Nova Svetlina", "Svetlina" gazetelerinde çalıştı. 1990 yılından sonra bir yıl "Hak ve Özgürlük" gazetesinde görev aldı. 1992-1993 yıllarında da Eğitim ve Bilim Ba-

kanlığında Türkçe Eğitim Uzmanı olarak çalıştıktan sonra emekliye ayrıldı.

İlk hikâyelerini üniversitede okuduğu yıllarda yazdı ve ilk hikâye kitabına da "Kalbimin Sesi" adını verdi. Çocuk hikâyelerini de "Açıl Uzay" kitabında topladı. Bir süre "Balon" başlıklı küçük bir çocuk dergisi de çıkardı. Çocukların anlayabileceği bir dille yeni eserler yazmaktadır.

SESİNDEN BELLİ

(İbrahim Tutarlı, *Antoloji 1944-1964, Sofya, 1964, s. 218-223*)

Kulak kabarttı Ahmet, karısı Ayşe yağıp esi-
yor:

-Bakm sen bakm, dösekte küflenecekler.
Uyku tulumları... Emine, kız, kalk. Kalk da kırmızı
yorganın çarşafını sök... Öbürünü de... Gi-
yimlerinizi de değiştirin. Hadii... Hadi!... Kime
derim ben!

Bakırlar omuzunda kadın, avlu ortasında
sabah sabah sigarasını dumanlandıran kocasının
yanından geçerken:

- Ha sen de, dedi, çıkar sırtından o kirlileri...

-Anladım, bağırmandan anladım, dedi
Ahmet. Bu gün senin tarafına varılmaz... Çama-
şırıcısın.

-Hadi adam sen de, diye çıkıştı kadın. Yan-
gına körükle varma. Zatı canım acıyıpturu... Şu ka-
rıya biraz yardım edem, su getirem, odun kesem
demezsin de!...

- Haha! etti Ahmet, hahaha!

Ev önünde, ateşte bir kazan su ısınyordu
artık. Çamaşır yığını da sundurmada, köşede.
Ahmet de sundurma kıyısında. Ayşe kadın içeri dışarı
lupurduyor, söyleniyor:

-Hem kırdı, hem evde, işin hiç ucu bucağı
yok.

-Yetti ağlandığın şu ev işlerinden, dedi
Ahmet, kimbilir ne. Fit öte, fit beri. Kadınların işi-
böyle, ne yapalım şimdi. Yalnız sen mi...

- Sana göre öyle... Keski anam beni kadın do-
ğurmasayrraş,

- Hattöyle, ha. anana danl, bana ne darılırsın.

-Hadi hey, anamın ne kabahati, peki do-
ğurmuş, büyütmiş beni, sana hazırca yetiştirmiş.
Ama siz adamlar kan kıymeti bilmezsiniz.

- Hahaha... Haha...

Ayşe kadın kızma seslendi: -Emine, kızım
sabunumuz da yok. Koş, ka-çaracık iki sabun
al... Benim gene karnım ağırmya

başladı. Ne hal olacağım bilmem. Te buracığımda...

-Ağırrsa doktora git, dedi Ahmet, tee kapısının önünde kimseler yok.

Sağlık evi sundurmalarından görünüyordu. Baktı Ayşe kadın:

- Hem de kimseler yok, dedi, su ısınınca gidip geleyim. Belki bir ilaç verir de geçer. Çamaşırımı bari rahatla yıkarım.

Kadm gitti. Adam sundurmadan bakıyordu. Ayşe bir süre sonra sağlık evi önünde göründü. Girdi içeri. Girmesine girdi ama, çıkması çok uzun sürdü. Ateşte su ısındı, hoşur hoşur göbek atmıya bile başladı. Nihayet döndü. Gelgelelim gönlü kırık, düşünceli, Ahmet:

- Neymiş derdin?

- Aman adını unuttum, bir fasıldı.

- E, ilaç verdi mi?

- Akşama alacam... Vay şuracığa oturayım.

- Ne oldu?

- Çok nafileymişim. iki ay ağır kaldırmıyacan, dedi.

-Ha! Oldu o!

- Çapaya gitmiyecen...

-Ha!

- Orağa gitmiyecen...

- Te, gördün mü! Bu bizim doktorisanın zati bundan başka bir şey bildiği yok. Herkese şunu yapmıyacan, bunu etmiyecen... Holan ne okumuş bu!?

-Peki okumuş kız... Ne kızarsın ayol, dinle beni. Sonra... Çamaşır... Hele de çamaşır, hiç yıkamayacan, dedi.

-Ohooo! Demek elâlem arasında oğul uşak kir tıkaçı olup gezeceği!

- Gezmiyeceğiz ba insan, doktorisa dedi ki, eğer yıkamadan olmazsa, kocan... kocan yı kayacak, dedi.

Ahmet, altında su çıkmış gibi, fırladı kaldı.

- Hoppaaa, dedi burasını gene hiç bilememiş. Kırk adını uzak geçmiş. Bu karı işidir vesselam. Adam işi, kapıdan dışarıda.

Ayşe doktorun dediğinden çıkmıyor. Ahmed de bildiğinden şaşmıyordu. Karı koca arasında selâm sabah da kesildi, konuşmuyorlar. Çamaşırın yanından ikisi de öte bakım geçiyor. Su soğumuş, öylece, beş gündür duruyor ateşlikte. Altıncı gün Ahmet karısına:

- Üstüm başım kir kokusu dedi. Entarimin en-seliği kayış gibi, elâlem arasına çıkmağa utanır oldum. Çocuklar da öyle!

Öyleyse öyle, dedi Ayşe, ne yapalım, gayret

edeceksiniz.

- Bak beri, dedi Ahmet, bu karı işini ben ya pacağım ama, şu şartla, çamaşır yıkadığımdan kimsenin haberi olmayacak. Sana da çamaşır nasıl yıkanır bir göstereyim. Ağır işmiş...

Sıvadı Ahmet kollan. Geçti çamaşır teknesini başına. Çömeldi iyice, Hars hurs, şar şur girişti. Adeta bir çamaşır makinesi. Ayşe yalnız arada bir talimat veriyor: Şöyle yap adam, böyle et adam. Onbeş dakika geçti... Yirmi... Yarım saat... Ahmedin bacakları titremeye başlamaz mı.

- Kan, bu çömelikçe olmayacak bir yastık koy altına da oturayım. Oturukça...

Biraz sonra Ahmet gene:

- Karı belim koptu, şu tekneyi bir iskemle üstünü koysak...

- Koyalım, ama sana iskemle lâzım olacak...

- Ee, of belim... Bana da getir.

-Çamaşır işi kolaylığına kolay, ama yolulması var, değil mi?

-... (Adam yalnız kaşlarının altından bakmayla yetindi.)

Birinci sudan geçirdi çamaşırını. Geçirdi ama, parmakları, bilekleri kesildi. İkinci suda kollan omuzlarından koptu kopacak. Öfkesinden patlıyacak... Ahmedin, küçük küçük üç kızı, bir oğlu vardı. Eczane şişeleri gibi dizmişti onları, sağ ol-sunlar. Kapıda bitiverdiler. Hepsini bir ağızdan:

-Ahaa... Babam anama yardım edeee!.. Yardım edeee!

-Yardım mı... Ha defolun başımdan... Bu kızgınlıkla... Alıverirsem size ateşlik başından isiyi. Benim başımda olan yetmez de...

Alnından şıpır şıpır ter akıyor Ahmedin, tekne içine köpüklerin üstüne. Boynundan, başından, arkasından buhar fişkırıyor, lokomotif gibi.

- Ayşe nereye cehenneme gittin. Gel buraya...

Al peşkiri de, kurut şu alnının terini...

- Şimdi adam, şimdi...

-Ayşe sen çamaşır da iki ay mı yıkamıyacan?..

- Suyuna bile sokmıyacam elimi!..

-Vay vayyy... Vay vayyy!..

Ahmedi iki ayın çamaşır tasası daha ilk defasında tuttu.

Geçen günleri parmak hesabıyla sayıyordu. Çamaşır günü yaklaşıyordu gene. Şu bilekleri var ya, bileklerinin ortasından dirseklerine giden iki sinir hep ağnyorlardı. Beli de eğildikçe hâlâ batıyordu. "Hoşaf olduk" diyordu kendi kendine. Kooperatiften eve doğru, düşüne düşüne yürüyordu. Bir de baktı ki, ne baksın, çocuklarının dördü de

çeşme başında. Üstleri başları anlatmayla tarif edilmez, kızların etekleri, oğlunun paçaları çamur içinde. Çamaşır teknesi geldi gözünün önüne, diken diken oluverdi tüyleri Ahmedin. Söğüt dalından hemen bir fişlan kırdı.

-Ananız kerpiççi miydi?.. Ne bu üsbaş!.. Ah sisi...

Diye gözüküverdi çocuklara eve doğru, küçükler önde o arkada bir vaveyla, yetiştiğine çalıyor fişlanı.

- Kim yıkayacak, kim temizliyecek sizin üstünüzü başınızı... He? Kim?.. Kim?..

Kuyruk kuyruğa, ev önünden, ev arkasından komşulardan geçip evleri bir dolandılar. İkinciye, bereket karısı Ayşe önezeyi kesti.

-Sana ne oldu be adam? Ne bu? Evden kır latmağa mı niyetin var bu yavruları? Ötlerini patlatacan evlâtların mı?..

-Kirlletmesinler üstlerini başlarını? Ya... Kirlletmesinler!..

- Onlar çocuktur be adam?..

- Çocuk mocuk bilmem ben? Ahtım olsun, göreceksin, onları acemi asker gibi bir haftada ni zama intizama alıştıramazsam. Öyle ki, benim çamaşır yıkadığımı, ömür boyu unutmıyacaktılar. Sen de çok çok yüz verme onlara, külahları değiştiriveririz haaa...

Külâh değiştirmeye meydan kalmadı. Devrîsi sabah Ahmet, evin ortasında çamaşır yığınıyla yüz yüze geliverdi. Bu defa öncekilerden daha fazla. Ne yapacağını şaşırıldı.

-Hop, dedi, hop... hı... Tü be, Kocabalkan kadar bir yığm. Bu karının aklına turp sıkayım. Bunlar bir defada elden geçer mi?

-Hiç tühlama, başla dedi karısı. Tam güneş var.

Oturdu, ufuldana ufuldana. Birkaç parça yıkadı. Yığm küçüleceği yerde, gözünde büyüyordu. Bileklerinin önceki sızısı bile geçmemişti daha. Hiç olmağa değil bu. Düşündü düşündü.

- Karı, dedi, dur bir hesaplıyalım bakalım.

Ahmet tekne başında mırıl mırıl konuşuyordu kendi kendine.

- Ne hesaplıyorsun sen, sayarsın parmaklarını be adam?

- Ohoo... Ohooo! Onyedî günü geçmiş. Demek ben daha aşağı yukarı kırk günün çamaşırını yıkayacam. Buna can dayanmaz...

- Benim canım nasıl dayanır be adam.

-Şşş! Orasını eşeleme... Sen şu yüklük arkasından paralan getir bana ya... Çabuk... Bakma hiç...

Karısı paralan alıp da evden çıkan Ahmedin arkasından didiniyordu:

-Vay çamaşır lan yarıda bıraktı... Vay paralar nesine lâzım. Efkârlandı mı? İçecek mi? Aman mevlâm neler geldi başıma... Bu dokturîsa, ah dokturîsa, ne karışır benim işime, aşıma. Ha, ne karışır!...

Derken, Ayşe kadın nohut tanesi gibi göz yaşları dökerken, Ahmet sırtına pek acaip, ama pek acaip, kar gibi beyaz bir şey yüklenmiş, iniliye iniliye sokak kapısından avlu içerisine girdi. Karısı şaşkınlık içerisinde gözlüyordu.

- Oradan bakma, gel yardımla arkadan.

- Sen ne yaptın be adam?

- Sundurma kıyısına indirelim de söyleyecem.

Acele etme... Ha...

- Bu ne olası canım?

- Makine, çamaşır makinesi. Adam kısmı bu nunla yıkar çamaşır.

- Eyvaaa, işitirdik ya... Bizim mi bu artık?

- Bizim, senin!..

Ayşe sevinçten ne yapacağını bilemiyor. Onsekizinde bir kız gibi, makinenin etrafında dönüp dolaşiyor.. Ahmedini tutup öpesi okşıyası geliyor. Derhal düzüp koştu makineyi. İşe saldı. Bir uvultudur aldı mahalleyi. Sesine komşu kadınlar da üşüştü.

Ahmet hemen karısını bir kenara çekti:

- Aklınla görüş, dedi, başımdan geçenleri söyler sen!...

Komşu kadınlardan biri:

- Mari ne temiz yıkadı... Hele... Suyunu da sıkmağa yeri var.

-Ah, bu Ayşeyi anası hayırlı günde doğurmuş, diyor diğeri. Ahmet gibi adamı, kar gibi makinesi var.

- Bizim adam bunu, dedi Ayşe, bana çok tandır alacaktı ama, ben aldırmadım. Eh ne ya palım, önüne geçemedim, adam değil mi, beni dönlemedi aldı.

- Bizimkiler de adam mı kız, diyor ötekisi. Bizimkiler getir yiyelim, ver giyelim. Bak neler çıkarır fabrikalar kadınlara... Alıp getirmek akıllarına bile gelmez.

Ahmet konuşulanları işittikçe, bıyık altından gülümsüyordu.

Bir sabah Ahmet yine kulak verdi. Karısının sesi. Fakat yağıp esmiyordu:

-Ha evlâtlanm, ha kuzularım! Değiştirin elbiselerinizi... Ahmeeet sen d _\..

- Aaah, dedi Ahmet, anladım bu gün çamaşır yıkayacak... Sesinden belli. Büblül gibi şakıyor.

